

До спеціалізованої вченої ради К 35.140.02
у Приватному вищому навчальному закладі
«Львівський університет бізнесу та права»
79021, м. Львів, вул. Кульпарківська, 99

ВІДЗИВ
офіційного опонента
на дисертацію Каблака Петра Івановича
«Взаємовідносини судової влади та громадськості (правові і
організаційні аспекти)», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук
за спеціальністю 12.00.10 – судоустрій; прокуратура та адвокатура

Актуальність та необхідність дисертаційного дослідження Петра Івановича Каблака є незаперечною, адже для забезпечення ефективного функціонування суду і найкращого інформування громадян про правила, процедури та проблеми у сфері судочинства необхідний налагоджений діалог – комунікація із суспільством, яка допоможе вирішувати управлінські задачі суду і наблизити українське правосуддя до європейських стандартів. Неможливо забезпечити справедливе правосуддя, якщо воно не є відкритим для громадськості. Саме цього вимагають сучасні світові демократичні стандарти судочинства.

На сьогоднішній день питання вдосконалення діяльності судової влади, в тому числі стосовно вироблення напрямів підвищення ступеня довіри громадськості до судів, розвитку їх комунікаційного зв'язку, набули актуальності такого обсягу, що у пошуках їх вирішення проводяться численні конференції, круглі столи, засідання та інші заходи, де науковці та практики прагнуть виробити напрями налагодження взаємовідносин судової влади та громадськості.

Отже, вибір дисертантом теми дослідження продиктований вимогами часу і є повністю виправданим. Тема узгоджується з Стратегією розвитку України 2020, а також відповідає Стратегії розвитку судової системи в Україні на 2015-2020 роки, затвердженій Радою суддів України 11 грудня 2014 року. Тема дослідження узгоджується також з “Пріоритетними напрямами розвитку правової науки на 2001-2015 роки”, затвердженими постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 24 вересня 2010 року № 14-10.

Теоретичні висновки і практичні рекомендації, представлені дисертантом у його роботі, наповнені науковим змістом і ґрунтуються на дослідженні достатньої кількості бібліографічних джерел. Так, здобувач опрацював роботи таких дослідників, як: С. Братель, В. Городовенко, Р. Гринюк, А. Карась, М. Козюбра, А. Колодій, Т. Коломоєць, В. Кравчук, А. Крупник, С. Нечипорук, О. Овсяннікова, С. Прилуцький, А. Селіванов, В. Сіренко, В. Скрипнюк, В. Співак, Т. Струс-Духнич, В. Тимошенко, С. Тимченко, В. Тертишник, Б. Футей та ін. Це свідчить про сумлінність автора у досягненні визначені мети і поставлених задач і вказує на достовірність матеріалів дисертаційного дослідження.

Для забезпечення достовірності наукових положень у процесі наукової розвідки автор використовує широкий комплекс філософсько-світоглядних, загальнонаукових та конкретнонаукових методів і принципів.

Наслідком проведення дослідницької роботи і внеском дисертанта у висвітлення даної проблеми є сформульовані та обґрунтовані авторські підсумкові положення і висновки, які виносяться на захист і у повній мірі відповідають вимогам щодо наукової новизни дисертаційних досліджень. Є всі підстави стверджувати, що дослідження є результатом кропіткої роботи і містить авторське бачення оптимізації механізму взаємовідносин судової влади й громадськості.

Тема дослідження розкрита у вступі, трьох розділах, які містять одинадцять підрозділів, загальних висновках. Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною.

Перший розділ дисертації має теоретичний характер і присвячений виробленню методологічних основ дослідження, обранню ефективного інструментарію; аналізу джерельної бази, уточненню дефінітивного апарату дослідження з використанням термінологічного методу.

У цьому розділі визначено, що найбільш важливою передумовою вироблення форм та методів ефективної взаємодії судової влади та громадськості є громадянське суспільство. Цілком слушно автор вказує, що громадянське суспільство передбачає: 1) здатність людей до солідарності, до інтеграції у громаду, їх «зрілість» та ініціативність, 2) наявність достатньої мережі громадських об'єднань, через які реалізуються особисті ініціативи та які виступають посередниками у взаємовідносинах держави, в тому числі судової влади, і громадянського суспільства, 3) наявність незалежних та політично незаангажованих ЗМІ, 4) можливість брати участь в удосконаленні функціонування судової влади, в першу чергу, шляхом здійснення громадського контролю (стор. 42-43 дис.).

При виробленні понятійного апарату дисертанту вдалося сформулювати досить логічну дефініцію поняття «громадськість». Це, на його думку, сукупність окремих соціально-активних людей і їх груп, об'єднаних спільністю становища, інтересів, суспільна діяльність яких базується на ідеях індивідуальної свободи громадян та автономності громад, праві захищати власні інтереси, творити асоціації та спілки аби протистояти і запобігати сваволі державних чиновників (стор. 46-47 дис.).

У другому розділі досліджено форми взаємодії судової влади з громадськістю. Автор розглядає поняття та форми взаємовідносин, взаємодії судової влади та громадськості; співвідношення понять «контроль» та «взаємодія»; визначає сутність транспарентності судової влади як необхідної умови взаємодії судової влади та громадськості; характеризує участь

громадськості у формуванні судової влади, у здійсненні судової влади як форм взаємодії судової влади та громадськості. Ретельно проаналізовано інститут громадського контролю судової влади, що полягає в оцінюванні виконання судами своїх повноважень, визначенні ефективності їх функціонування (стор. 93-113 дис.).

Оскільки посередниками між судовою владою і громадськістю найчастіше виступають засоби масової інформації, оціненню їх значення як комунікативного каналу взаємодії судової влади та громадськості також приділено багато уваги. Позитивним є те, що дисертант аналізує міжнародні стандарти взаємодії судів та ЗМІ, практику Європейського суду з прав людини у цьому контексті.

Третій розділ дисертації присвячений обґрунтуванню меж публічності та доступної критики суддів. Так, здобувачу вдалося аргументувати, що судді є публічними особами, що дало можливість обґрунтувати ступінь відкритості інформації про них та межі допустимої критики їх діяльності. Виходячи з цього, досліджено правові та етичні аспекти користування суддів соціальними мережами в Інтернеті, використання інших, наявних в Інтернеті комунікаційних каналів. Заслуговує підтримки позиція автора, що наповнення напівпублічних та публічних акаунтів суддів варто обмежувати відповідно до рекомендованих обсягів участі суддів у соціальних мережах та проводити модерацію напівпублічних або/та публічних профілів.

В межах цього розділу розглянута дифамація як один із достатньо небезпечних способів незаконного впливу на суддів, що має негативний вплив на здійснення правосуддя, а також, загалом на рівень авторитету та довіри до суддів з боку громадськості. Найбільш точним визначенням дифамації автор вказує її сприйняття як публічного поширення дійсних або вигаданих відомостей, які принижують честь, гідність чи ділову репутацію судді чи суду, зганьблення у пресі з метою вплинути на виконання ними своїх обов'язків. Разом з тим, логічним є висновок про те, що свобода висловлювань складає одну з невід'ємних підвалин демократичного

суспільства і одну з основних умов для його прогресу і самореалізації кожної особи, тому прийнятними є не тільки “інформація” чи “ідеї”, які прихильно сприймаються чи вважаються необразливими чи сприймаються з байдужістю, але також і ті, які ображають, шокують чи дратують (стор. 161-163 дис.).

В цілому, представлена дисертація П. І. Каблака є завершеним науковим дослідженням, сформульовані та обґрунтовані в дисертації висновки і пропозиції мають науково-теоретичну і практичну цінність.

Апробація основних результатів дисертації була здійснена на 6 науково-практичних конференціях. Видано 15 публікацій, 9 з них – у наукових фахових виданнях, у тому числі 1 – в міжнародному фаховому науково-практичному правовому виданні та 1 – у журналі, що включений до міжнародної наукометричної бази «Index Copernicus International» (Польща). Публікації повністю відповідають положенням, висновкам і рекомендаціям дослідження.

Загалом схвально оцінюючи дисертаційне дослідження, слід вказати також на деякі дискусійні моменти:

1. У першому підрозділі первого розділу дисертації «Методологічні основи наукового дослідження взаємовідносин судової влади та громадськості» здобувач дає класифікацію і детально обґрунтує кожен застосовуваний ним метод, однак видається, що це питання викладене надмірно деталізовано і не потребувало виділення в окремий підрозділ дисертації, тим більше, що перелік методів дослідження вказано також у вступі дисертації.

2. У підрозділі 2.3. «Громадський контроль судової влади: поняття, принципи, форми, методи» дисертант піднімає проблему співвідношення та розмежування понять «контроль» і «нагляд», однак без належної аргументації робить висновок, що більш доцільно використовувати поняття «громадський контроль» судової влади (стор. 99 дис.). Варто було б більш детально обґрунтувати цей умовивід.

3. Визначаючи поняття дифамації у підрозділі 3.3. автор вказує, що у дефініції доцільно зазначати її мету. «...метою дифамації суддів може бути вплив на результат судової справи з метою досягнення більш ефективного і швидкого вирішення на користь певної сторони за допомогою інформаційного та емоційного тиску» (стор. 155-156 дис.). В загальному погоджуючись з даним твердженням, слід все ж враховувати той факт, що дифамація може мати місце і з метою дискредитації конкретного судді, суду або судової влади в цілому.

Вказані побажання та дискусійні моменти суттєво не впливають на загальну високу оцінку роботи і не принижують її наукову значущість.

Зміст тексту дисертації П.І Каблака в повній мірі відповідає змісту автореферату.

Виходячи з наведеного, можна зробити висновок, що дисертація Каблака Петра Івановича «Взаємовідносини судової влади та громадськості (правові і організаційні аспекти)» є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати. Дисертація відповідає вимогам пунктів 9, 11 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, які висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.10 – судоустрій; прокуратура та адвокатура.

Офіційний опонент:

кандидат юридичних наук,
помічник судді Апеляційного суду
Рівненської області

К. С. Музичук